

2009 Nieuwsberichten van de website

Index:	35 berichten - 26 pagina's
5 januari	In Effe Lùstere nr. 50 - september 2009
5 januari	Lezing over strafrecht (verslag)
5 januari	Expositie Andries Visser in bibliotheek en Andries Visserhuis
5 februari	Jaarverslag 2008 van onze vereniging
5 februari	Meuzik, roomrijer of mesjeu
5 maart	Gezamenlijke textielexpositie in Oudheidkamer en Andries Visserhuis
5 april	Kopspelden in een dotje (verslag textielexpositie)
5 april	Verhalen van Merwedegijzelaars
5 april	Mermedegijzelaars uit ons gebied
5 mei	Lezing over Merwedegijzelaars (aankondiging)
5 mei	Lezing over de Merwedegijzelaars (verslag)
5 juni	Wandeling door de vesting Woudrichem
5 juni	25 jaar Biesboschmuseum: 'Nijet dan water ende wolcken'
5 juni	Stichting Cultuurhistorisch Platform opgericht
5 juni	Werkendamers op braderie kennen alleen Arie en Kees
5 juni	Sleeuwijkse braderie in teken van het "gulden" tijdperk
5 juli	Fietstocht door de Alblasserwaard op 4 juli 2009
5 juli	Fietsen door de Alblasserwaard (verslag)
5 juli	Enquête van Erfgoed Brabant
5 juli	Wie is deze man?
5 augustus	Uitnodiging voor het kampvuur
5 augustus	Onderwerp aan de stamtafel: Het sluisje
5 sept.	Het Andries Visserhuis op de kaart
5 sept.	"Goud" voor Effe Lùstere
5 sept.	Historisch moment bij start Monumentendag 2009
5 sept.	Lezing over archeologisch onderzoek naar de hektjalk 'de Jonge Jacob'
5 sept.	Andries Visserhuis nu gemeentelijk monument
5 sept.	Lezing over de vergane hektjalk van Hendrik Ritmeester (verslag)
5 sept.	Opnamen van "Verre Verwanten" in Werkendam nog steeds te zien
5 okt.	Bijzondere excursie naar Dordrecht op zaterdag 24 oktober a.s.
5 okt.	Met de bijbelboot naar Calvijn (verslag)
5 nov.	Diavoorstellingen met Thomas Westerhout
5 dec.	Dialezing over rattenvangers in de Biesbosch
5 dec.	Boeken over Meuzikken in prijs verlaagd
5 dec.	Vier nieuwe cursussen van het Streekarchief

5 januari 2009

In Effe Lùstere nr. 50 - september 2009

Effe Lùstere is niet meer weg te denken als informatie- en mededelingenblad van de Historische Vereniging. In september 2009 verscheen de vijftigste (!) uitgave en is ook deze keer opnieuw gevuld met boeiende onderwerpen.

De oudste Christelijke school aan de Keizerstraat te Werkendam staat nog steeds fier overeind maar heeft de langste tijd nu wel gehad. Het begon allemaal in 1889. De eerste steen werd op 25 april 1889 gelegd door Arie van Haeringen, zoon van ds. J. van Haeringen en predikant van de Gereformeerde Kerk A. Op 2 september 1889 werd het gebouw in gebruik genomen. In de 120 jaar erna is dit gebouw voor vele doeleinden gebruikt: natuurlijk als basisschool maar ook als verenigingsgebouw, muziekkuitvoeringen, vergaderlocatie, Christelijke ULO, gebouw van Christelijke Belangen, kerkgebouw, woning, supermarkt PAGRO (Paans en Groeneveld), DHZ Verkerk, tweedehandswinkel van de Gereformeerde Maranathakerk en als laatste de tweedehandswinkel van de Hersteld Hervormde Gemeente. Hannie Visser-Kieboom schrijft terecht in het artikel: "Als muren konden praten, zou het pand aan de Keizerstraat/Amerscamp hoge ogen gooien." Haar artikel is fraai geïllustreerd met veel foto's. Na het ontstaan van Hersteld Hervormde Gemeente in 2004 werd getracht op deze plaats een nieuw kerkgebouw te vestigen. Bezwaren van omwonenden belemmerden de voortgang. Uiteindelijk deed de mogelijkheid zich voor het kerkgebouw van de Vrije Hervormde Gemeente te kopen. De toekomst van de oudste Christelijke school is hierdoor opnieuw een vraagteken geworden.

De families Strang en Ippel zijn nauw verweven maar wie het artikel van Bas voor den Dag leest, ontdekt ook veel verdriet. Na het overlijden van Wim Strang (1914) en Jannigje Adriana Ippel-Evers (ook in 1914) hertrouwt weduwe Pieterella Janna Strang-van Hassent met weduwnaar Bastiaan Marcus Ippel. Ook uit dit huwelijk worden kinderen geboren en zodoende kent dit gezin "driederhande" kinderen.

Ons lid Ineke Visser-Ippel ontdekte op 23 mei 2009 in de tweedehandswinkel van de Maranathakerk op de Hoogstraat een woordenboekje uit 1918 dat toebehoorde aan Andries Visser. Zij heeft dit miniatuur woordenboekje geschonken aan de Historische Vereniging. In Effe Lùstere leest u er meer over.

Thomas Westerhout neemt ons mee naar 1959. Het Groene Kruisgebouw en de Rehobothschool worden in dat jaar in gebruik genomen. De woningbouwvereniging "Werkendam Vooruit" bouwt in 1959 maar liefst 84 woningwetwoningen. Notaris Kalis overlijdt plotseling en wordt opgevolgd door notaris Ponsen. Huib den Tuinder uit Sleeuwijk begint met het verzamelen van alles wat met de Biesbosch te maken heeft. Zodoende wordt hij terecht de grondlegger van het Biesboschmuseum genoemd. De Hervormde Gemeente van Nieuwendijk krijgt in 1959 een eigen kerkgebouw en werd een jaar daarvoor een zelfstandige gemeente. Voorheen was Nieuwendijk een wijkgemeente van Werkendam.

Teus Verhoeven heeft weer een prachtig zoekplaatje getekend. Wie het weet stuurt de oplossing in voor 1 februari 2010.

De Historische Vereniging was in de afgelopen maanden ook present met een kraam bij het 25 jarig bestaan van het Biesboschmuseum, de braderie op de Hoogstraat en op de

braderie in Sleewijk. Natuurlijk werd de historische kennis weer getest en dat leverde verrassende resultaten op.

In de rubriek 'Speurwerk' een prachtige oude foto die in de Ka is genomen. Deze foto is geschonken door mevrouw H. van den Steenhoven-Zwets. Helaas is niet bekend wie de personen zijn die afgebeeld zijn. Een andere foto is afkomstig van mevrouw C. Berlijn-Wieringa en is van een schoolreisje in 1937 of 1938 met de bus van Kilwinger. Wie kent hen? Reacties graag naar de redactie van Effe Lùstere.

Effe Lùstere nr. 50 besluit met de activiteitenkalender en een namenindex.

Effe Lùstere van september 2009 (52 blz.) is te koop voor € 1,50 in het Andries Visserhuis, dat elke zaterdagochtend geopend is.

5 januari 2009

Lezing over strafrecht (verslag)

Op vrijdag 23 januari 2009 is Pieter Ippel uit Middelburg aanwezig in De Kwinter te Werkendam om voor de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. een lezing te verzorgen over "Ongenaadig strafrecht - de negentiende eeuw als voorbeeld voor de eenentwintigste eeuw?".

De Werkendamse Johanna de Keijzer werd in 1816/1817 tot de doodstraf veroordeeld voor 'kindermoord'. Wat was er aan de hand? Johanna werkte als dienstbode bij een apotheker in Gorinchem. De vrouw van de apotheker merkt dat Johanna al enkele maanden niet gemenstrueerd heeft en vraagt of zij mogelijk zwanger is. Johanna ontkent in alle toonaarden. Door de plotselinge weeën gaat Johanna naar de turfzolder en bevult. Ontredderd laat zij het kind achter en doet of er niets aan de hand is. Als de apotheker en zijn vrouw toch maar een kijkje op de turfzolder gaan nemen, ontdekken zij een kinderlijkje. Johanna wordt gearresteerd en voor de rechter geleid. De conclusie is kindermoord en zij dient dus de doodstraf te krijgen. Er wordt een gratieverzoek ingediend bij de Hoge Raad. Van de vijf mannen zijn er vier die het gratieverzoek afwijzen en één man is voor gratie. Deze man gaat praten met Johanna en die biecht op dat zij is verleid door de apotheker en dat hij haar heeft zwanger gemaakt. Via de minister komt het gratieverzoek bij de Koning en die beslist dat de doodstraf niet wordt voltrokken. Er is geen sprake van voorbedachte rade en met haar moeder had Johanna afgesproken thuis te bevallen. Al eerder was zij bevallen van twee kinderen die jong overleden. Deze kinderen had zij goed verzorgd.

De periode rond 1840 is een moeilijke tijd. De aardappelziekte heerst, we kennen voedseltekorten en zelfs hongersnood. In die tijd emigreren bijvoorbeeld vele Ieren naar Amerika. Onze strafwetgeving is sinds de inlijving door Frankrijk geënt op het Franse Wetboek van Strafrecht: Straff moet hard en duidelijk zijn. De doodstraf gold toen ook voor valsemunterij en soms diefstal. Pas in 1886 krijgt Nederland een nieuw eigen Wetboek van Strafrecht.

De bende van Aai Bot bestond uit vijf leden: de leider Adriaan van der Schoot (bijgenaamd Aai Bot), Johannes Hendrikus Ippel, Cornelis de Knecht, Arie Thomas Keijnemans en Adrianus de Koning. Ook zij worden wegens 'diefstal onder verzwarende omstandigheden' in 1846 ter dood veroordeeld. Uit Werkendam, De Werken en Sleewijk werkten diverse mensen in Ridderkerk en omgeving. Ook ene Jan Pruissen had

daar gewerkt en hem was de rijkdom van Cornelis van der Waal niet ontgaan. Dit heeft de bende van Aai Bot mogelijk op het spoor gezet om een roofoverval te plegen. Uiteindelijk met fatale gevolgen. De vrouw van Ippel heeft gratie gevraagd want zij kon natuurlijk onmogelijk verder met een gezin van vier kinderen waarvan de oudste vijf jaar was. Ook voor de anderen is wel gratie gevraagd maar met uitzondering van De Koning afgewezen. De bende van Aai Bot lijkt de dupe te zijn van de tijd waarin een voorbeeld gesteld moest worden. De doodstraf moest anderen hierdoor afschrikken. Helaas is er weinig bekend hoe in een klein dorp als De Werken - nauw verweven met Werkendam - de ophanging van vier dorpsgenoten is ervaren. Het moet toch als onrecht zijn ervaren. Want in Zeeuws-Vlaanderen kreeg een bende van 18 man wel gratie. Pieter Ippel roept op om meer onderzoek te doen naar dit stukje geschiedenis.

In 1870 werd de doodstraf in Nederland afgeschaft. De tien jaren ervoor werd de doodstraf al niet meer uitgevoerd. Na de bevrijding is de doodstraf nog even ingevoerd om oorlogsmisdadigers te kunnen berechten, waaronder Anton Mussert.

Criminaliteit komt, zo vertelt Pieter Ippel, vooral voor bij mannen (95%) in de leeftijd van 18 tot 30 jaar. Hoewel we allemaal denken dat we minder straffen is het aantal cellen enorm toegenomen. Konden we vele jaren na de oorlog toe met 3.000 cellen, nu beschikken we over 15.000 cellen!

Voorzitter Hannie Visser bedankt namens de tachtig aanwezigen Pieter Ippel hartelijk voor zijn komst naar Werkendam en zijn boeiende lezing. Als dank biedt zij een envelop en "Het Werkendams Straatnamenboek" aan waarna er luid applaus volgt.

5 januari 2009

Expositie Andries Visser in bibliotheek en Andries Visserhuis

Onze vereniging houdt samen met het Streekarchief Land van Heusden en Altena en de bibliotheek Werkendam van 26 februari tot en met 7 maart een expositie van het archief van Andries Visser (1899-1996). De expositie wordt donderdag 26 februari om 16.00 uur geopend in de bibliotheek van Werkendam door burgemeester H. Hellegers, tevens voorzitter van het Streekarchief. In de Werkendamse bibliotheek zijn de tekeningen van onderwijzer Bertus Vos (1881-1955) te zien, die onderdeel uitmaken van de collectie Andries Visser van het Streekarchief. De tekeningen zijn gemaakt in de periode 1931-1948, vooral van Werkendam en omgeving. Bij de tekeningen hoort een catalogus met informatie over de tekeningen. Na de opening in de bibliotheek wordt een bezoek gebracht aan het nabijgelegen Andries Visserhuis. Daar zijn archiefstukken van zijn collectie te zien met speciale aandacht voor scheepvaart en visserij, waterstaat, landkaarten en Biesbosch

Op 26 februari is het precies 110 jaar geleden dat Andries Visser in Werkendam het levenslicht zag. Als één van de eersten in Werkendam hield hij zich bezig met het optekenen en onderzoeken van de Werkendamse geschiedenis. Zijn boek 'Werkendam ontdekt verleden' is daarvan een treffend voorbeeld. Reden voor de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. om in 2001 het eigen onderkomen van de vereniging de passende naam 'Andries Visser' huis te geven. Recent heeft het Streekarchief de historische collectie van Andries Visser volledig geïnventariseerd.

Zijn enorme collectie bevat hoofdzakelijk documentatie met betrekking tot Werkendam en de Biesbosch.

Openingstijden expositie Andries Visser

Bibliotheek, Gedempte Haven 17 te Werkendam

Vrijdag 27 februari: 14.00-20.00 uur

Zaterdag 28 februari en 7 maart: 11.00-15.00 uur

Maandag 2, woensdag 4 en donderdag 5 maart: 14.00-17.00 uur.

Dinsdag 3 maart van 14.00-20.00 uur

Vrijdag 6 maart van 14.00-20.00 uur

Andries Visserhuis, Slikstraat 15 te Werkendam

Vrijdag 27 februari: 18.30-20.30 uur.

Zaterdag 28 februari en 7 maart: 10.00-15.00 uur

5 februari 2009

Jaarverslag 2008 van onze vereniging

Het jaarverslag 2008 van onze vereniging kunt u hier inzien.

5 februari 2009

Meuzik, roomrijer of mesjeu

Onze vereniging houdt donderdag 5 maart vanaf 19.30 uur in de Kwinter voor de vijfde maal het Werkendams dictee. Opnieuw is het dictee geschreven door Cor van der Maas aan de hand van het Werkendams dialectboekje dat eerder werd uitgegeven door de Historische vereniging. Deze keer verdedigt Thera van den Heuvel haar titel, zij won in 2008 voor de tweede maal het dictee. Andere winnaars waren Henny van der Meijden en Piet van Berchum. Speciaal vanwege het eerste lustrum van het Werkendams dictee wordt er donderdag tevens een boekje gepresenteerd met Sleeuwijks en Nieuwendijks dialect. Met deze uitgave wil de Historische Vereniging de streektaal vast leggen, omdat dialecten steeds meer met uitsterven bedreigd worden.

De informatie over het Sleeuwijks dialect is afkomstig van voormalig predikant Godert de Leeuw (1901-1984). Het artikel werd in 1971 gepubliceerd in het tijdschrift Neerlands Volksleven en bevat 66 woorden en 16 uitdrukkingen plus uitleg over de uitspraak. Één van die woorden is roomrijer, oftewel de melkboer.

Het Nieuwendijkse dialect is afkomstig van de website www.nieuwendijksijt.nl en ingestuurd door vele Nieuwendijkers. Naast 250 woorden werden 45 uitdrukkingen opgetekend. De lijst is kritisch bekeken door de Nieuwendijkers Piet van Vugt en Bert Strik. Piet van Vugt schreef tevens een korte inleiding en noemt daarbij het meest karakteristieke, Nieuwendijkse woord 'mesjeu': een verbastering van het Franse monsieur dat nog herinnert aan het Hasselman instituut uit de 19e eeuw.

Het Land van Heusden en Altena is een Hollands-Brabants dialectgebied. Maar ook binnen het dialectgebied is weer onderscheid. Van Werkendams wordt gezegd dat het een sterker Hollands karakter heeft. Het Woudrichems dialect heeft eveneens een afwijkend karakter ten opzichte van de omliggende dorpen. In hoeverre in Sleeuwijk en Nieuwendijk overeenkomsten en verschillen zijn met bv. Werkendams en Woudrichems

dialect zou nader onderzocht moeten worden. Het boekje met Sleeuwijks en Nieuwendijks dialect is na 5 maart te koop bij de Historische Vereniging in het Andries Visserhuis, Slikstraat 15 te Werkendam. Daar is tevens op 6 en 7 maart nog een deel van de expositie van het archief van Andries Visser te zien, net als in de Werkendamse bibliotheek. Tevens is de publicatie daar te bestellen; zie Publicaties.

5 maart 2009

Gezamenlijke textielexpositie in Oudheidkamer en Andries Visserhuis

Haken, breien of borduren, welk schoolkind krijgt er nog les in anno 2009? In de vorige eeuw was dat wel anders, op de lagere school waren zelfs speciale handwerkjuffen, die de meisjes de fijne kneepjes van het vak bijbrachten. Sokken breien, een merklap borduren of pannenlappen haken, maar ook een eigen uitzet sparen en versieren met borduurwerk was standaard voor ieder meisje. Één van de meer bekende handwerkjuffen in Werkendam was juffrouw Corrie Bogers, ze was één van de eerste leerkrachten van de Hervormde school aan de Hoogstraat, die werd geopend op 31 augustus 1922. Ze bleef ongetrouwd en haar leven lang bleef ze aan de school verbonden. Tevens was ze van 1947-1950 verbonden aan de Biesboschschool, ook als handwerkjuf. Eind jaren zestig laat ze een huis bouwen aan de rivier, naast de Rabobank, waar ze samen met haar oude moeder intrekt. Marina Kieboom heeft nog enkele handwerkjes uit de jaren dertig bewaard van juffrouw Bogers. "De werkjes zijn van mijn schoonzus Clasiën en werden op school gemaakt. Clasiën moest tante zeggen tegen juffrouw Bogers. Aan het einde van het schooljaar mochten de ouders de werkjes kopen en van dat geld werden dan weer nieuwe handwerkmaterialen gekocht". Een nicht van Corrie Bogers, juffrouw Francina Kieboom (1884-) gaf geen handwerkles, maar zwaaide jaren de scepter op de bewaarschool, waarschijnlijk van 1930 tot in de jaren vijftig. Haar studie voor Bewaarschooljuffrouw begon ze overigens pas toen ze al veertig jaar was.

Niet alleen de oude handwerkjes die werden gemaakt onder leiding van juffrouw Bogers vormen straks onderdeel van de gezamenlijke textiel expositie van de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. en de Oudheidkamer. Ook anderen hebben materialen ingeleverd voor de expositie, zoals geborduurde merklappen. Ze zijn te zien op 3 en 4 april ter tijdens het Nationale Museumweekend. De Oudheidkamer heeft zelf een collectie kleding uit vroeger tijden, zowel voor kinderen als volwassenen, maar ook huishoudtextiel, dat tijdens het april weekend wordt getoond. De materialen die in het Andries Visserhuis te zien zijn, werden afgestaan door verschillende mensen, waaronder Marina Kieboom. De textiel expositie is te zien in de Oudheidkamer op vrijdag 3 april van 14.00-20.30 uur en zaterdag 4 april van 10.00-15.00 uur. De textielexpositie in het Andries Visserhuis is te zien op 3 april van 18.30-20.30 uur en 4 april van 10.00-15.00 uur. De Oudheidkamer is gevestigd Zevenhuizen 9 te Werkendam en het Andries Visserhuis, Slikstraat 15 te Werkendam, beide onderkomens liggen op loopafstand van elkaar. Meer informatie over de expositie of het inleveren van materialen voor de textielexpositie bij Thera van den Heuvel of Christien Los, telefoon 0183-301436.

5 april 2009

Kospelden in een dotje (verslag textielexpositie)

Haken, naaien, breien of borduren, welk meisje heeft er geen les in gehad in haar jonge jaren? Tijdens de gezamenlijke textielexpositie op 3 en 4 april jl. in het Andries Visserhuis en de Oudheidkamer borrelden de verhalen over die lessen spontaan op en dat leverde soms smeùige verhalen op. Echt iedereen wist wel te vertellen over de worsteling om breien of naaien te leren.

"We moesten een lap breien, die ik zelfs mee naar huis nam. Mijn moeder haalde hem soms uit als het niet netjes was. Toen het eindelijk af was, knipte de juffrouw er zomaar een gat in. Kwaad dat ik was! Maar dan moest je dat gat weer dicht mazen", zo vertelt Christien Los. Of één van de dames van der Pijl die vertelt over een prachtige pannenlap die ze gemaakt hadden. "Maar die kostte 7,5 cent en dat vond mijn moeder echt te duur om te kopen. Dat vond ik echt heel erg". Samen maakten ze ook nog een doopjurk voor een nichtje, uit een onderjurk gekocht bij Zus Pellicaan. Veel pret was er ook over enkele ondeugende meisjes. Als ze in de rij moesten wachten om hun handwerkje te laten zien aan juffrouw Bogers, prikten ze stiekem kospelden in haar dotje. De volgende dag volgde er dan natuurlijk een reprimande.

Enkele bezoekers aan het Andries Visserhuis lieten ook een schriftelijke reactie achter. "Jammer, dat al het oude verdwenen is", zo schrijft Alie Verdonk. "Herinneringen komen boven, wat deden we veel", zo schrijft Jenny Assink. Ook bij Miep van der Stelt borrelen de herinneringen weer op. In totaal bezochten zo'n 60 mensen de expositie. Onderstaand een impressie van de textielexpositie (click op de foto's voor een vergroting

Ook in de Oudheidkamer was het druk, vooral zaterdag waren er veel bezoekers. In de Oudheidkamer is de textielexpositie nog te zien tot eind april.

5 april 2009

Verhalen van Merwedegijzelaars

Antonie voor den Dag vertelt*: "Op 16 mei 1944 hield de Duitse Wehrmacht in Werkendam en omgeving een grote razzia. Tientallen jonge mannen tussen de 17 en 26 jaar werden opgepakt. Ik werkte die dag op het landbouwbedrijf van De Jager op de polder 'Keizersguldenwaard'. Heel onverwacht stopte er een overvalcommando op de weg. Een enkele arbeider kon nog door de polder ontsnappen, maar de meesten werden opgepakt. Bij hun speurtocht vonden de Duitsers nog een paar onderduikers, die daar in een arkje zaten. Die mannen moesten mee en de ark werd in brand gestoken. In totaal werden die dag in Werkendam en omgeving 40 jonge mannen gearresteerd en naar het station in Dordrecht afgevoerd. Vandaar ging het naar een kamp in Amersfoort en vervolgens per trein naar Böhlen, in de omgeving van Leipzig. Hier was een industriegebied, waar in tientallen fabrieken kunststoffen werden geproduceerd. Ook waren er geheime onderaardse ruimten, waar zwaar geschut gemaakt werd. Andere plaatsen waar we moesten werken waren Schopau en Lippendorf. Bij aankomst in een

ander werkkamp moesten we vaak nog zelfs ons eigen onderdak bouwen. Het dagprogramma zag er als volgt uit: opstaan om 4 uur 's ochtends en dan aan het werk. Dat werk bestond uit puin ruimen, sloten graven, herstel van wegen en het delven van graven. Onze voeding was vaak niet in overeenstemming met het zware werk dat we moesten doen. Per dag kregen we ongeveer 2 ½ ons brood en een halve liter koolstronkensoep per persoon. Geen wonder dat veel mensen stierven aan 'ondervoeding' en ziektes, zoals typhus en oedeem. Daarbij kwam nog de bijna voortdurende angst om de aanhoudende geallieerde bombardementen op de fabrieken." Voor den Dag en zijn groep werden op 16 april 1945 om 19.45 uur door de Amerikanen bevrijd. Pas twee maanden later zagen zij, na veel omzwervingen (je moet bedenken dat er in, maar ook de eerste maanden na de oorlog van normaal - openbaar - vervoer geen sprake was) op 18 juni hun geboortedorp terug. De meesten waren ernstig ondervoed en hebben nog jaren nadien daarvan last gehad. Antonie voor den Dag is op 26 mei 2001 overleden.

Ooggetuige Thomas Heystek vertelt*: "Bij de grote razzia, die op 16 mei in Werkendam gehouden werd, zijn tientallen jongens opgepakt en naar Duitsland gedeporteerd. Hiervan zijn er enkelen nooit teruggekomen. Wij waren met zes man aan het werk: erwten hakken. Eén van de jongens wilde vluchten, terwijl de Duitsers al over de kade liepen. Ik zei: "Blijven werken". De Duitsers hebben ons verder met rust gelaten. Maar Karel van Hartingsvelt hebben ze meegenomen en die is nooit meer teruggezien."

*) Bron: Werkendam in oorlogstijd 1940-1945; uitgegeven in 1985.

N.B.: Karel Johannes van Hartingsvelt is op 3 mei 1945 overleden in Duitsland (Lübeckerbocht bij kdo Neustadt, Neuengamme. Bron: Oorlogsgravenstichting.)

De Biesbosch in oorlogstijd** "Herman is een onderduiker uit Amsterdam, die al sinds juni of juli 1943 in de Biesbosch was ondergedoken. Hij had de eerste tijd met een paar lotgenoten in een tent gehuisd; later kreeg hij van kennissen de beschikking over een motorkruiser. Hierin heeft hij de gehele winter doorgebracht. De kruiser lag dicht in de buurt van een onderduikersark in de Bruine Kil. Deze ark werd bij een razzia in mei 1944 door de Duitsers ontdekt. Allen namen de vlucht in de grienden en rietgorzen, ook Herman en zijn verloofde Joke, die juist bij hem op bezoek was. Twee onderduikers werden door de Duitsers gevangen genomen, Jan Sluis en Karel van Hartingsvelt. Jan is na enige maanden vrijgekomen, maar Karel werd naar Duitsland gevoerd en is daar kort voor de bevrijding jammerlijk omgekomen, toen het schip waarop hij met veel medegevangenen werd vervoerd, in de Oostzee werd getorpedeerd of op een mijn liep. De ark werd door de moffen in brand gestoken en ook Hermans motorkruiser werd vernield."

***) Bron: De ruige Biesbosch door C. Baardman e.a.

5 april 2009

Mermedegijzelaars uit ons gebied

Zo'n 40 jonge mannen - afkomstig uit de Biesbosch en het Land van Heusden en Altena dan wel op dat moment werkzaam in ons gebied - zijn tijdens de razzia op dinsdag 16 mei 1944 opgepakt (zie bovenvermeld bericht).

Hun namen worden genoemd op een speciale website die gaat over deze gijzelaars t.w.: Isaak Baelde, Jan Baelde, Johan Baggerman, Jacob van Beek, Petrus van den Broek, Cornelis Colijn, Antonie voor den Dag, Dirk van Elzelingen, Andries Hagoort, Johan Heijmans, Nicolaas van Heukelom, Mart Hoek, Johan den Hollander, Cees Ippel, Krijn Janse, Johan Kamp, Aart Kant, Willem Johannes de Kievit, Aart de Klerk, Teunis Koesveld, Evert Jan Kolff, Co Kolff, Jan Korbijn, Pieter Korsman, Ko Kramer, Fred Kreukniet, Jan Marcelis, Cees Paans, Teus Paans, Jan Willem Rijkers, Bastiaan Schaddelee, Pieter Schouten, Mathijs Johannes van der Schuit, Arie van der Stelt, H.J. Versteeg, M. Versteeg, Cornelis Vos, J. van Vuuren, Dirk van Vuuren en Albert Wiebenga.

Volgens de gegevens op de website werden slechts twee van hen (Isaak Baelde en Ko Kramer) vrijgelaten; alle anderen werden onder zeer slechte omstandigheden tewerkgesteld in Duitsland. Helaas keerden zij niet allen terug. Cees Ippel, Teunis Koesveld en Pieter Schouten hebben hun vaderland niet meer levend teruggezien en stierven in den vreemde. Zij die wel terugkeerden hebben in veel gevallen hun leven lang lichamelijke en/of geestelijke problemen overgehouden aan die Duitse periode. Voor meer gegevens over elk van de 40 (Brabantse) merwedegijzelaars vindt u hier door op de betreffende naam te klikken.

5 mei 2009

Lezing over Merwedegijzelaars (aankondiging)

Anja van der Starre geeft donderdag 14 mei a.s. in de Kwinter voor onze vereniging een lezing over de Merwedegijzelaars; aanvang 20.00 uur. Leden betalen 3 euro; niet leden 6 euro.

Op 16 mei aanstaande is het 65 jaar geleden dat er een grote vergeldingsrazzia plaatsvond in de dorpen Werkendam, Sleeuwijk, Hardinxveld, Giessendam en Sliedrecht. De razzia was een reactie van de bezetter op het doodschieten van twee landwachters door het verzet in de Zuid-Hollandsche Biesbosch. Bij de razzia werden meer dan 900 mannen in de leeftijd van 18 tot en met 25 jaar opgepakt en dezelfde dag nog op transport gesteld naar Kamp Amersfoort. Binnen zes weken werd daar een groot aantal van deze zogenaamde Merwedegijzelaars vrijgelaten, veelal op voorspraak van de scheepswerven waar ze werkzaam waren. De mannen die dit geluk niet hadden, werden afgevoerd naar Duitsland, waar ze onder erbarmelijke omstandigheden in diverse kampen te werk gesteld werden. 27 van hen keerden nooit meer terug.

Na de lezing op 14 mei in Werkendam wordt vrijdag 15 mei in het Sliedrechts museum door burgemeester M.C. Boevée, in besloten kring, de expositie "Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944" geopend. Tot en met 13 juni is de tentoonstelling op woensdag- en zaterdagmiddag voor publiek toegankelijk. Het adres van het Sliedrechts museum is: Kerkbuurt 99-101 te Sliedrecht.

De expositie toont naast foto's diverse unieke documenten en brieven van verschillende Merwedegijzelaars. Daarnaast vertelt ex-gijzelaar Job van der Linden (90) uit Hardinxveld in een circa 10 minuten durend filmpje hoe het er aan toe ging op de dag van de razzia en hoe het hem daarna is vergaan.

Initiatiefnemer van de expositie is Anja van der Starre, dochter van de inmiddels overleden Merwedegijzelaar Bas van der Starre uit Sliedrecht. Eind 2005 richtte zij al een digitaal monument voor de slachtoffers van de razzia op: www.merwedegijzelaars.nl Sindsdien heeft zij vele dankbare reacties van overlevenden en nabestaanden gekregen. 'Een teken dat velen nog steeds bezig zijn met deze afschuwelijke gebeurtenis en een goede reden om een en ander weer eens wat breder onder de aandacht te brengen', aldus Van der Starre, die met de expositie ook nieuwe informatie boven water hoopt te krijgen.

5 mei 2009

Lezing over Merwedegijzelaars (aankondiging)

Anja van der Starre geeft donderdag 14 mei a.s. in de Kwinter voor onze vereniging een lezing over de Merwedegijzelaars; aanvang 20.00 uur. Leden betalen 3 euro; niet leden 6 euro.

Op 16 mei aanstaande is het 65 jaar geleden dat er een grote vergeldingsrazzia plaatsvond in de dorpen Werkendam, Sleenwijk, Hardinxveld, Giessendam en Sliedrecht. De razzia was een reactie van de bezetter op het doodschieten van twee landwachters door het verzet in de Zuid-Hollandsche Biesbosch. Bij de razzia werden meer dan 900 mannen in de leeftijd van 18 tot en met 25 jaar opgepakt en dezelfde dag nog op transport gesteld naar Kamp Amersfoort. Binnen zes weken werd daar een groot aantal van deze zogenaamde Merwedegijzelaars vrijgelaten, veelal op voorspraak van de scheepswerven waar ze werkzaam waren. De mannen die dit geluk niet hadden, werden afgevoerd naar Duitsland, waar ze onder erbarmelijke omstandigheden in diverse kampen te werk gesteld werden. 27 van hen keerden nooit meer terug.

Na de lezing op 14 mei in Werkendam wordt vrijdag 15 mei in het Sliedrechts museum door burgemeester M.C. Boevée, in besloten kring, de expositie "Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944" geopend. Tot en met 13 juni is de tentoonstelling op woensdag- en zaterdagmiddag voor publiek toegankelijk. Het adres van het Sliedrechts museum is: Kerkbuurt 99-101 te Sliedrecht.

De expositie toont naast foto's diverse unieke documenten en brieven van verschillende Merwedegijzelaars. Daarnaast vertelt ex-gijzelaar Job van der Linden (90) uit Hardinxveld in een circa 10 minuten durend filmpje hoe het er aan toe ging op de dag van de razzia en hoe het hem daarna is vergaan.

Initiatiefnemer van de expositie is Anja van der Starre, dochter van de inmiddels overleden Merwedegijzelaar Bas van der Starre uit Sliedrecht. Eind 2005 richtte zij al een digitaal monument voor de slachtoffers van de razzia op: www.merwedegijzelaars.nl Sindsdien heeft zij vele dankbare reacties van overlevenden en nabestaanden gekregen. 'Een teken dat velen nog steeds bezig zijn met deze afschuwelijke gebeurtenis en een goede reden om een en ander weer eens wat breder onder de aandacht te brengen', aldus Van der Starre, die met de expositie ook nieuwe informatie boven water hoopt te krijgen.

5 mei 2009

Lezing over de Merwedegijzelaars (verslag)

Op donderdag 14 mei 2009 opent voorzitter Hannie Visser-Kieboom de avond en heet in het bijzonder Anja van der Starre uit Dordrecht welkom. Anja geeft vanavond een lezing in De Kwinter over de Merwedegijzelaars.

De oorzaak van de grote razzia op dinsdag 16 mei 1944 was het feit dat in de nacht van 9 op 10 mei 1944 twee (voor de Duitsers werkende) landwachters na een vuurgevecht met de knokploeg uit Sliedrecht gedood worden. Even daarvoor (op 14 april 1944) had een zoon van één van de de gesneuvelde landwachters zonder aanwijsbare reden de 57 jarige bakkersknecht Wouter Smit in Giessendam doodgeschoten.

De Duitsers waren furieus over het neerschieten van de twee landwachters en met 2.000 à 2.500 man van de Grüne Polizei, SS en Wehrmacht worden Hardinxveld, Giessendam, Sliedrecht, Sleenwijk, Werkendam en de Biesbosch uitgekamd. Alle jonge mannen tussen de 18 en 26 jaar (geboren in de periode 1919-1926) worden opgepakt. Nog dezelfde avond van 16 mei worden alle jongemannen met vrachtwagens afgevoerd naar Amersfoort. Uiteindelijk worden 263 gijzelaars vrijgelaten.

In de nacht van 6 op 7 juli 1944 worden de overgeblevenen op transport gesteld naar Duitsland. De letter van de achternaam bepaalt de plaats van tewerkstelling. De achternamen S tot en met Z gaan naar Braunschweig en later Walbeck. De jonge mannen met de andere achternamen gaan naar de omgeving van Leipzig. Van de Merwedegijzelaars overlijden er daar 27.

Anja's vader - Bas van der Starre - is na terugkeer eigenlijk nooit meer gezond geweest. Hij werd al jong afgekeurd nadat eerder een long verwijderd was. Hij voelde zich diep ongelukkig toen hij moest stoppen met werken maar ook in de steek gelaten na het leed dat hem was aangedaan.

Het idee van een digitaal monument is ontstaan toen Anja een aantal jaren gelden een bezoek bracht aan de Duitse plaats waar haar vader destijds tewerk werd gesteld. In die zoutmijn - 360 meter diep - proefde zij iets van hetgeen haar vader daar dagelijks heeft moeten meemaken.

Omdat er al een digitaal monument bestond met gijzelaars die in Beverwijk werden opgepakt, besloot zij met de mensen daar contact te leggen. Dit heeft geresulteerd in het bouwen van een speciale website www.merwedegijzelaars.nl. Op basis van de oude Amersfoortse transportlijsten met daarop de namen heeft zij veel gegevens kunnen achterhalen. Maar regelmatig wordt de website aangevuld met ontbrekende informatie. Anja heeft inmiddels 29 namen kunnen toevoegen aan de lijst. Door de reacties op de website heeft zij met ontroering kennisgenomen van de verhalen van diverse gijzelaars. Het Comite 4 en 5 mei heeft een filmpje gemaakt waarin Job van der Linden (geboren in 1919) vertelt wat er op 16 mei 1944 precies gebeurde. Het filmpje maakt ook op de 95 bezoekers van de lezing deze avond een diepe indruk.

Enkele van de Brabantse gijzelaars - de heren K.J. Janse en E.J. Kolff - zijn zelfs aanwezig tijdens de lezing. De heer Kolff (87 jaar) verhaalt onder andere hoe hij na terugkomst uit Duitsland vanwege een zware tbc een jaar lang in een tent heeft gelegen. Ook voorzitter Hannie Visser is onder de indruk hoe Anja haar verhaal verteld heeft. De oorlog leeft voort. Laten we niet vergeten dat vrijheid een groot goed is. Zij bedankt in het bijzonder de heer Kolff voor zijn bijdrage aan deze avond en natuurlijk Anja van

der Starre. Onder een warm applaus krijgt Anja een bos bloemen en een bon aangeboden.

Hannie besluit de avond met het gedicht "5 mei 1945" van mevrouw Mijnlief:

De vrijheid mag oranje dragen
Hoe licht is licht in overdaad
De zon in blauwe lucht paraat
De wind strooit bloesem door de dagen
Nog leeft het ongeloof bij vlagen
Sporen van leed op het gelaat
De vrijheid mag oranje dragen
Hoe licht is licht in overdaad
De vrede zal de pijn gaan schragen
De wereld lijkt van goudbrocaat
De vlaggen hoog, weg het verraad
De zorg voor opbouw gaat reeds dagen
De vrijheid mag oranje dragen

© mevrouw J.A. Mijnlief-Verschoor

Tenslotte: Mensen die informatie hebben over de Merwedegijzelaars en daarover willen vertellen, worden vriendelijk verzocht contact op te nemen met Anja van der Starre (zie hiervoor de website). Ook Hannie Visser-Kieboom (Werkendam) en Ad Paans (Sleeuwijk) van de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. kunt u hiervoor benaderen.

Expositie: Op vrijdag 15 mei 2009 wordt in het Sliedrechts museum door burgemeester M.C. Boevée, in besloten kring, de expositie "Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944" geopend. Tot en met 13 juni 2009 is de tentoonstelling op woensdag- en zaterdagmiddag voor publiek toegankelijk. Het adres van het Sliedrechts museum is: Kerkbuurt 99-101 te Sliedrecht.

5 juni 2009

Wandeling door de vesting Woudrichem

Onze vereniging organiseert donderdag 4 juni een avondexcursie naar het vestingstadje Woudrichem. Het vertrek is vanaf het parkeerterrein bij de bibliotheek in Werkendam om 19.00 uur. De exacte kosten zijn nog niet bekend, maar opgeven kan al via bestuur@historiewerkendam.nl onder vermelding van naam en hoeveel mensen er mee gaan.

'Waar Maas en Waal tezamen stroomt en Gorkum rijst van ver, daar heft zich op den linkerzoom en spiegelt in den breeden stroom een slot van eeuwen her', zo dichtte Vondel al in een ver verleden. Op dit kruispunt van rivieren ligt het vestingstadje Woudrichem met zijn rijke verleden. Alles aan dit stadje ademt historie. Al in 1356 krijgt Woudrichem stadsrechten, na 1586 krijgt het zijn vestingwallen. Het militaire verleden is nog altijd zichtbaar in de stadswallen, de Gevangenpoort, de kanonnen, de kruitkelders, de straatnamen. In de historische stadshaven is het visserijverleden terug te vinden met zijn historische scheepswerfje en de afgemeerde zalmschouwen. En zoals Vondel al poëtisch dichtte in de 17e eeuw; ook anno 2009 zijn er nog dichters die door

het vestingstadje worden geïnspireerd. Zo schreef Lizzy van Pelt gevelgedichten in het Woerkums dialect.

5 juni 2009

25 jaar Biesboschmuseum: 'Nijet dan water ende wolcken'

Op 6 juni wordt het boek 'Nijet dan water ende wolcken' aangeboden aan gedeputeerde Brigitte van Haaften. Dit boek is tot stand gekomen op initiatief van het Biesboschmuseum in Werkendam en het Streekarchief Land van Heusden en Altena in Heusden. De presentatie vindt plaats in het Biesboschmuseum ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het museum.

Onduidelijke bezitsverhoudingen: De Sint-Elisabethsvloeden van de jaren twintig van de vijftiende eeuw zetten een groot deel van de Grote Waard onder water. Door bedijkingen kon de oostelijke helft van het gebied vanaf 1461 weer in gebruik worden genomen, maar het westelijk deel bleef nog lang een binnensee die zich uitstreckte tussen Geertruidenberg en Dordrecht. Sedimentatie zorgde er voor dat ook hier langzaam maar zeker stukken grond benut konden worden: de zogeheten aanwassen of ruigten. Omdat de bezitsverhoudingen in veel gevallen onduidelijk waren, leidde dit vooral in de zestiende eeuw tot de nodige problemen, die de landsheer er uiteindelijk toe brachten een speciale onderzoekscommissie in het leven te roepen. Deze commissie bezocht in de jaren 1521-1523 de Verdrongen Waard om de gebruikers van de aanwassen en andere inwoners te ondervragen.

Uniek document: Valentine Wikaart, collectiebeheerder van het Biesboschmuseum stuitte bij toeval op het handschrift waarin de onderzoeksverslagen zijn opgetekend. Het handschrift bevat meer dan tweehonderd verslagen van verklaringen die de bewoners van de Verdrongen Waard tegenover de onderzoekscommissie aflegden over het gebruik van land en water in het gebied. De onderzoekscommissie heeft veel oude mensen geïnterviewd, omdat hun herinneringen het verst terug gingen, soms bijna tot aan de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Uit de beschrijving van een man (84) uit Hardinxveld komt naar voren dat het gebied rond Werkendam aan het begin van de zestiende eeuw een grote vlakte van water was. Veelal rustig, maar af en toe ook wild als een woeste zee.

Het handschrift biedt een schat aan informatie over het gebied van de Verdrongen Waard voor historici, geografen en biologen, maar ook voor genealogen. Er komen bijna 1100 personen in het document voor, met naam vernoemd en vaak met vermelding van leeftijd, beroep en familiebanden. De informatie heeft betrekking op een wijd verspreid gebied van de Langstraat tussen Waalwijk en Geertruidenberg, van Hank tot Werkendam en van Hardinxveld tot Dordrecht. Zo bleek bijvoorbeeld uit het handschrift dat er ten tijde van de vijftiende en zestiende eeuw niet alleen een visafslag in Dordrecht was. Ook in Sliedrecht en Streefkerk bevonden zich afslagen. Naast de integrale tekst van de onderzoeksverslagen zijn in het boek artikelen opgenomen die het opgetekende in een ruimere context plaatsen. Het geheel is geïllustreerd met historische kaarten en prachtige foto's van de Biesbosch van de hand van de bekende fotograaf Hans Werther.

Het boek 'Nijet dan water ende wolcken' verschijnt bij uitgeverij Zuidelijk Historisch Contact. Tot 6 juni 2009 kan voordelig worden ingetekend voor de uitgave. Er wordt dan een korting van 5 euro gegeven op de verkoopprijs van € 39,95. Intekenen is mogelijk via info@biesboschmuseum.nl en www.salha.nl

5 juni 2009

Stichting Cultuurhistorisch Platform opgericht

Met het ondertekenen van de oprichtingsakte is donderdag 18 juni de stichting Cultuurhistorisch Platform Land van Heusden en Altena opgericht. De stichting wordt gevormd door de Historische Kring het Oude Land van Heusden en Altena, Archeologische Vereniging Land van Heusden en Altena, Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. en stichting Historische Reeks Land van Heusden en Altena. Naast deze leden zijn ook Streekarchief Heusden, Biesboschmuseum en bibliotheek Altena als adviseurs betrokken bij het Cultuurhistorisch Platform. Het Cultuurhistorisch Platform is tien jaar geleden opgericht, maar de samenwerking is nu vastgelegd in een stichting. Belangrijkste doelstelling van het Cultuurhistorisch Platform is en blijft het stimuleren van de interesse in de historie in de regio door middel van diverse activiteiten. De regionale organisatie van Open Monumentendag is er één van. Jaarlijks ontvangt zij van de regio-gemeenten subsidie voor de organisatie van die dag. Daarnaast is het Platform betrokken bij de Week van de Geschiedenis en houdt ze cursussen over de streekgeschiedenis.

De regionale organisatie van Open Monumentendag vond voor het eerst plaats in 2005 toen vele kerken voor de eerste maal massaal hun deuren openden op zaterdag. Dit jaar wordt opnieuw gewerkt aan een aantrekkelijk programma in de tweede week van september met als thema 'Altena op de kaart'. Hoofdmoot dit jaar vormt een GPS route langs historische plekjes op zaterdag 12 september, deze start bij de Motte in Almkerk. In de week voorafgaand is er een lezing over cartografie op 9 september in Wijk en Aalburg en een startbijeenkomst op 11 september. In de vesting Woudrichem is de fotowedstrijd met basisscholen uit de gehele regio op Open Monumentendag. In Werkendam is in het Andries Visserhuis een expositie van landkaarten, ook de Oudheidkamer is geopend. In de Werkendamse bibliotheek is een speurtocht voor kinderen aan de hand van tekeningen van Bertus Vos uit de eerste helft van de 20e eeuw. Vanaf fort Altena zijn excursies per fiets of kano naar de forten Giessen, Bakkerskil en Steurgat. Aan de verdere uitwerking van het programma wordt thans nog volop gewerkt. Wel zoekt het Cultuurhistorisch Platform nu al vrijwilligers om zaterdag 12 september een dagdeel te assisteren bij de activiteiten in de streek. Opgeven kan via hanviskie@gmail.com

5 juni 2009

Werkendamers op braderie kennen alleen Arie en Kees

Zo'n dertigtal straten in Werkendam zijn vernoemd naar personen. Op de Werkendamse Braderie (18 juni 2009) konden bezoekers aan de kraam van de Historische Vereniging raden naar voornamen. Opvallend hierbij was wel dat iedereen de Arie van Drielstraat en Kees van de Sandestraat kent. Als voorbeeld was op de vragenlijst de Alberssteeg genomen. Rond 1880 komt Hermanus Geert Albers uit het Groningse Farnsum bij Delfzijl op Zevenhuizen wonen. Hij trouwt met Lijntje Anna Koonings. Albers exploiteert onder andere een houtzagerij en een zwavelzuurfabriek. In het Werkendams Straatnamenboek is zo van elke straat een korte beschrijving te vinden. De bedoeling was om van 14 bekende straten die naar personen zijn genoemd de voornaam of voornamen te achterhalen. In totaal ging het om 21 voornamen. De juiste oplossing van de volledige voornamen luidt:

Willem Beukenkamp

Jan Blanken

Pieter Caland

Arie van Driel

Adriaan van Helden

Cornelis Rudolphus Theodorus baron Krayenhoff

Wilhelmus Francois Leemans

Johan Cornelis Pieck

Hendrik Mattheus van Randwijk

Kornelis Pieter van de Sande

Arie Sigmond

Johannes Jacobus van Tienhoven van den Boogaard

Leendert Verdoorn

Andries Vierlingh

Werkendam haakte massaal af terwijl het oplossingenboek (Werkendams Straatnamenboek) voor het grijpen lag. Zo'n 13 bezoekers lieten zich niet uit het veld slaan en gingen de uitdaging aan. Twee personen brachten het tot 20 goede namen (mw. C. van Oord-van den Steenhoven en mw. A. Schouten) en twee personen hadden 19 namen goed (Martin Boot en Thomas Westerhout). Een eervolle vermelding voor Stan Kamerling (13 goed), N. van Oversteeg (13 goed) en H. Visser-Kieboom (12 goed). De dames Van Oord en Schouten krijgen binnenkort een prijsje thuisbezorgd.

5 juni 2009

Sleeuwijkse braderie in teken van het "gulden" tijdperk

Natuurlijk was ook de Historische Vereniging present op de Sleeuwijkse Braderie die gehouden werd op zaterdag 20 juni 2009. Inmiddels ligt het gulden tijdperk al zeven jaar achter ons. Daarom de bezoekers maar eens gevraagd of zij nog kunnen rekenen in guldens.

In de kraam werden acht bankbiljetten getoond (2 x f 25,00 - 3 x f 10,00 - 2 x f 5,00 - f 2,50). De vraag was om het totaalbedrag uit te rekenen. Het juiste totaalbedrag hiervan is f 92,50.

Naast het papiergeld waren er ook acht munten te zien (f 10,00 - 2 x f 2,50 - f 1,00 - f 0,25 - f 0,10 - f 0,05 - f 0,01). Het juiste totaalbedrag hiervan is f 16,41.

De derde vraag was de som van het papier- en muntgeld (f 108,91) om te rekenen naar euro's. Het goede antwoord hiervan is € 49,42.

De laatste vraag waarop een antwoord moest worden gegeven was de volgende: Welk randschrift staat er op de rijksdaalder en de gulden? Het correcte antwoord is: GOD ZIJ MET ONS.

Maar liefst 70 enthousiaste bezoekers deden een poging om het juiste bedrag uit en om te rekenen. Drie personen wisten alle vier vragen goed te beantwoorden. Het zijn: Marielle Boot (Sleeuwijk), G. Goelema (Werkendam) en H.A. Visser (Werkendam). Zij winnen hiermee een boekje over het Sleeuwijks en Nieuwendijks dialect.

5 juli 2009

Fietstocht door de Alblasserwaard op 4 juli 2009

Het is gelukkig weer zo ver: de jaarlijkse fietstocht! Deze keer willen wij u meenemen op een tocht door de Alblasserwaard. Een tocht van circa 40 km, door een prachtig boerenland, langs de Graafstroom en de Giessen, langs zeer vele schitterende boerderijen. Op de heenweg gaan we eerst koffie/thee drinken in Schelluinen, op een boerenerf met een stukje appelgebak, met of zonder ... en tevens gelegenheid voor een sanitaire stop. Onderweg maken we nog enkele stops, voor bovengenoemde, zonder koffie en gebak. In Bleskensgraaf is er bij een cafetaria gelegenheid wat te gebruiken, uiteraard is dit voor eigen rekening, u kunt dus net zoveel eten als u wilt. Aansluitend zullen wij in Bleskensgraaf een bezoek brengen aan Historisch Museum 't Voorhuis. Hier is een kleine expositie met als thema "Handel en Wandel".

Wij willen verzamelen bij het voetveer naar Hardinxveld om stipt 09.00 uur. De terugkomst staat gepland voor het laatste pontje: 17.15 uur vertrek van Hardinxveld. Reservering gewenst i.v.m. de nodige afspraken voor onderweg bij: Henny de Waal (tel. 503485) of bij Johan Visser (tel. 502825). De kosten voor deze fietstocht zijn voor leden € 10,00 en voor niet-leden € 15,00 per persoon. Dit is inclusief tweemaal overvaren, tweemaal koffie/thee, eenmaal appelgebak en entree voor 't Voorhuis. HET IS WERKELIJK EEN SCHITTERENDE TOCHT.

5 juli 2009

Fietsen door de Alblasserwaard (verslag)

"Het is werkelijk een schitterende tocht", zo eindigt de uitnodiging voor de fietstocht op zaterdag 4 juli 2009 van de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. En hiermee is geen woord te veel gezegd!

Op zaterdag 4 juli komen van alle kanten fietsers aangereden richting het voetveer Werkendam-Hardinxveld (click op de foto voor een vergroting). Het is schitterend weer en dat is mooi meegenomen als je gaat fietsen. Rond de klok van negen uur wordt het

touw van het pontje losgegooid en steken we de Merwede over. We fietsen langs riviervisser Klop richting Schelluinen. Via de Voordijk gaan we een klein brugje over waar we verrast worden met heerlijke koffie en zelfgemaakte appeltaart op het boerenterras van Piet en Margret de Groot. We vervolgen onze weg en gaan via Goudriaan naar Ottoland. Het valt op dat hier vrij veel oude boerderijen staan die gebouwd zijn met ijsselsteentjes. Bij de kruising op de Vuilendam slaan we rechtsaf en rijden de Damseweg uit en kiezen dan voor Brandwijk. Aan de Brandwijksedijk stoppen we bij Coen en Janny Verschoor om even uit te rusten en wat te drinken. Als je het niet weet zou je er zomaar voorbij fietsen maar onze kwartiermakers hebben hun huiswerk uitstekend gedaan.

Op de afgesproken tijd arriveren we bij Cafeteria 't Vogelhuisje in Bleskensgraaf waar we de inwendige mens versterken. Natuurlijk wordt ook het historisch aspect niet vergeten en brengen we een bezoek aan het Historisch Museum Het Voorhuis gevestigd in Boerderij Gijbeland. Deze boerderij die eerder aan de Gijbelandsedijk stond moest afgebroken worden. De boerderij is gered en aan het Koekoekspad in Bleskensgraaf opnieuw opgebouwd en wordt nu gebruikt voor diverse doeleinden. Initiator was de Historische Vereniging Binnenwaard. De voorzitter van deze vereniging Jan Boele (voorheen o.a. docent aan het Altena College in Sleeuwijk) vertelt geanimeerd over Boerderij Gijbeland. Het is zowel binnen als aan de buitenkant een prachtig monument geworden hoewel het geen monument is. De vereniging en de medegebruikers van de boerderij (kinderdagverblijf, Syndion, Oranjevereniging enz.) zijn erg tevreden. Sinds kort mag de boerderij ook als trouwlocatie gebruikt worden en dit gebeurt zo'n zes tot negen keer per jaar.

Rond de klok van drie uur wordt het hoog tijd om afscheid te nemen en de terugtocht te gaan aanvaarden na uiteraard Jan Boele en de andere vrijwilligers bedankt te hebben. We fietsen langs de Graafstroom door Molenaarsgraaf, Gijbeland en Brandwijk. Bij de Vuilendam gaan we via Ottoland en een prachtig fietspad naar Giessenburg. Onderweg zien we tientallen kinderen die van de bruggen afduiken want het is prima zwemweer. Voordat we het in de gaten hebben fietsen we Hardinxveld binnen en dat betekent dat dit Hollandse avontuur bijna ten einde is. We steken opnieuw de Merwede over, kijken nog een keer om en realiseren ons dat de fietstocht 2009 geschiedenis is geworden. Alle 38 deelnemers danken Adrie, Corrie, Henny, Jenne en Johan die deze fraaie tocht hebben uitgezet. Met veel vertrouwen en nieuwsgierigheid kijken we uit naar volgend jaar. Waar zullen we in 2010 naar toe gaan?

5 juli 2009

Enquête van Erfgoed Brabant

Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur (NCV) heeft 2009 uitgeroepen tot het Jaar van de Tradities. In dit kader wil Erfgoed Brabant in samenwerking met het NCV een onderzoek verrichten naar de Top 10 van tradities in Brabant. Zij vragen alle Brabanders om een enquête over tradities in te vullen. De enquête sluit op 22 september. Op 17 oktober maakt Erfgoed Brabant tijdens de dag van de Brabantse Volkscultuur de Top 10 bekend. Tevens zal er op 17 oktober in samenwerking met Uitgeverij Pharos een publicatie verschijnen, waarin de meest genoemde tradities

worden uitgediept. Zijn de tradities wel zo typisch Brabants of is het een traditie die op meer plaatsen wordt gevierd? Welke aspecten zijn dan wel typisch voor Brabant en waar komt dat vandaan of wordt dit beleefd? Samen met deskundigen uit het veld wordt een antwoord gezocht op deze en vele andere vragen.

Erfgoed Brabant start de zoektocht naar tradities in Brabant met een enquête onder inwoners van Brabant waarin ze de volgens hen belangrijkste Brabantse tradities kunnen aangeven. Het kan gaan om tradities die misschien alleen bekend zijn in de eigen woonplaats of binnen de familie. Het kunnen tradities zijn die in heel Nederland in ere worden gehouden. Denk bijvoorbeeld aan de lampionnoptocht, naar de kermis gaan of het vieren van het Suikerfeest. Of aan het bezoeken van de kroeg op vrijdagavond, het eten van chinees op een vaste dag in de week of de Brabantse koffietafel.

Hoe meer mensen mee doen aan het onderzoek, hoe representatiever en kleurrijker de uitslag van de top 10 van Brabantse Tradities kan worden. Dus zegt het voort en geeft het door! Verwijs iedereen en ga zelf naar www.erfgoedbrabant.nl en vul de enquête in. Het duurt maar enkele minuutjes.

5 juli 2009

Wie is deze man?

In december 2008 heeft de onze vereniging deze foto ontvangen van Leo Visser uit Werkendam. De foto is aangetroffen tussen ingeleverde Ansichtkaarten en postzegels die leden van de Maranathakerk in Werkendam sparen voor de zending. Tot op heden is het niet gelukt om te achterhalen wie deze man is.

Op de achterkant van de foto staat de volgende Franstalige datum geschreven: "19 Décembre 1899". Deze datum zou de geboortedatum van de man op de foto kunnen zijn of mogelijk de datum dat de foto gemaakt is.

Kent u deze man of weet u iets meer over deze foto? Stuur uw reactie naar onze commissie genealogie, zie [contact](#).

5 augustus 2009

Uitnodiging voor het kampvuur

Het jaarlijkse kampvuur voor leden van onze vereniging wordt dit jaar gehouden op vrijdag 14 augustus, aanvang 20.00 uur. De tent is open vanaf 19.30 uur. De locatie is onveranderd: bij het parkeerterrein op de uitzichtheuvel van de waterbekkens.

Parkeren verplicht op het parkeerterrein. Wederom hebben we Hans Dubbeldam met collega Liesbeth, bereid gevonden de avond op te luisteren met Nederlandstalige liedjes.

We noemen dit gelegenheidsduo H & L, dat staat voor Hard en Luid. Er kan dus volop meegezongen worden. Cor van der Maas zal ons op zijn geheel eigen wijze het één en ander vertellen over gebeurtenissen binnen de vereniging, de Biesbosch en als er nog tijd is over Sjaan en Bets bij de school

Uiteraard zullen onze visbakkers Wim de Vries en Leon Branderhorst weer aanwezig zijn met hun onvolprezen warme gebakken vis. Ook zal er voor een natje en droogje gezorgd worden tegen betaling. Ter bestrijding van de onkosten wordt er een verloting gehouden. De vroegkomers zijn verzekerd van een plaatsje in de tenten. Het is wel

noodzakelijk zelf stoelen mee te brengen. Verder zijn ook uw vrienden, kennissen en burens van harte welkom: gezelligheid maak je samen! Tot ziens in de Biesbosch.

5 augustus 2009

Onderwerp aan de stamtafel: Het sluisje

Aan de stamtafel in het Andries Visserhuis is het sluisje in de Schenkeldijk/Krouwerskade de laatste weken bijna een vast gespreksonderwerp. PvdA raadslid Jan Methorst deed recent het voorstel om het sluisje weer uit te graven en bij historici gaat het hart dan vanzelf wat sneller kloppen.

Zaterdag 1 augustus kwam Jan van Oord ineens met een aantal foto's van het sluisje op de proppen. En zoekend in eerdere publicaties kwam zo ineens een schat aan informatie tevoorschijn over het sluisje. Als eerste schreef Andries Visser in 'Werkendam ontdekt verleden' al over het sluisje. In het recent uitgegeven Biesboschboek van Wim van Wijk staat op pagina 346 de sluitsteen uit het sluisje die in de Biesboschmuseum ligt.

"In 1552 gaf Anna van Egmond, de weduwe van Jan van Horne, Heer van Altena, toestemming om, ten zuiden van Werkendam in de gemeente De Werken, een nieuw stuk land in te polderen. Negentig jaar later, in 1642, is in de ka rond deze Vervoornepolder een uitwateringssluisje gebouwd. In de middelste steen van het gewelf, de sluitsteen, zijn het jaartal en de opdrachtgever - waersman (heemraad) Reynier Vervoorne - ingebeiteld. Met weinig gevoel voor historie is bij de ruilverkaveling van de Oostwaard, omstreeks 1970, het sluisje bedolven onder de verzwaarde dijk. Twintig jaar later is de sluitsteen op verzoek van de Historische Vereniging van Werkendam opgegraven. De steen kreeg een plaats in het kantoor van Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch. Toen dit in 2005 opging in waterschap Rivierenland, droeg het bestuur de steen over aan het Biesboschmuseum". (Bron Het Biesboschboek)

In het Werkendams straatnamenboek staat informatie over het sluisje bij de Vervoornestraat. Deze familie is verbonden met een aantal schouten, schepenen en dijkgraven eind 16e, begin 17e eeuw met de naam Vervoorne. De bekendste is Reinier Vervoorne, dijkgraaf van de Vervoornepolder die in 1552 werd bedijkt. Zijn naam werd uitgehouwen in de steen in het sluisje op de hoek Schenkeldijk/Krouwerskade met de tekst 'Anno 1642 Reinier Vervoorne, Waersman in die er tyt'. (Bron Werkendams Straatnamenboek)

Aan de stamtafel in het Andries Visserhuis werd echter ook het verhaal verteld dat in de jaren vijftig iemand is verongelukt bij het sluisje. En Maan van Elzelingen meent zich vrijwel met zekerheid te herinneren dat er naast de eerste genoemde sluitsteen nog een tweede sluitsteen moet zijn geweest. Met deze informatie gaat de historie alleen maar meer leven. Uitgraven en het opnieuw blootleggen van de sluis is meer dan de moeite waard. Wordt vervolgd zullen we hopen!

5 september 2009

Het Andries Visserhuis op de kaart

Het thema van Open Monumentendag is 'op de kaart'. Zowel vrijdag 11 als zaterdag 12 september zijn er in het Andries Visserhuis activiteiten. Vrijdag 11 september om 19.00 uur wordt het monumentenschildje van gemeentelijk monument op de gevel gespijkerd van het Andries Visserhuis. Daarmee is behoud van het pand, het enige in Werkendam met een vloedkamer, nog meer gegarandeerd. Zaterdag 12 september is er een expositie met 'Werkendam en de Biesbosch op de kaart'. Een groot aantal bijzondere kaarten uit de eigen collectie worden dan tentoongesteld. Tevens is er een doorlopende presentatie op onze zolder van kaarten door de eeuwen heen van ons gebied. Alle bezoekers aan het Andries Visserhuis krijgen een archeologisch kwartetspel. Ook de Oudheidkamer is tijdens Open Monumentendag te bezoeken. Daar is een expositie 'Zevenhuizen op de (ansicht) kaart' te bezichtigen.

5 september 2009

"Goud" voor Effe Lùstere

In september 2009 is de vijftigste periodiek van de Historische Vereniging van de persen gerold. Vanaf de oprichting van de vereniging in november 1991 tot en met 1996 werd onder de naam "Mededelingenblad" het contact met de leden onderhouden. Dit betrof de eerste 11 nummers. Vanaf 1997 werd een veel treffender naam gekozen: "Effe Lùstere". En of je het wilt of niet, als Effe Lùstere in de bus valt zijn er veel leden die het blad direct openslaan om maar niets te missen. Sedert 2008 wordt Effe Lùstere gedrukt bij ISO-print. Maar liefst 2.361 bladzijden zijn er sedert 1992 gevuld met allerlei historisch nieuws uit Werkendam, De Werken en Sleeuwijk. Het allereerste nummer dat in februari 1992 verscheen kunt u lezen op deze website: [klik hier](#). Om het u wat makkelijker te maken is er een overzicht gemaakt van de meest opvallende artikelen die in deze 50 periodieken (1992 - 2009) hebben gestaan. [Klik hier](#) voor het overzicht.

Heeft u belangstelling voor een artikel? Kom dan op een zaterdagochtend tussen 10.00 en 12.00 uur effe lezen in het Andries Visserhuis. Woont u op grote afstand van Werkendam? Stuur dan een mail naar het bestuur. Voor het adres zie hiervoor het onderdeel Contact.

5 september 2009

Historisch moment bij start Monumentendag 2009

Op vrijdag 11 september 2009 hebben de bestuurders van de drie gemeenten in het Land van Altena de Acte van Altena in tweevoud ondertekend. Hierbij beloven zij hun uiterste best te zullen doen om oude monumenten te beschermen en te bewaren. Nabij het Andries Visserhuis te Werkendam werd de Acte van Altena ondertekend waarbij één exemplaar direct zal worden gearchiveerd in het Streekarchief in Heusden door streekarchivaris Tom van der Aalst (zie foto). Het tweede exemplaar wordt door de gemeente Werkendam ingelijst en zal jaarlijks rouleren. Volgend jaar zal de Acte worden doorgegeven aan de gemeente Aalburg. In 2011 gaat de Acte naar de gemeente

Woudrichem. De tekst van de Acte is - voor de liefhebbers van het oud-Hollandse schrift - hieronder vermeld:

Acte van Altena

Wij, regierders' over de heerlijkheden in den Lande van Altena ende den Lande van Heusden, doen condt eenen iegelicken, dat wij geloeffden mits desen openen brieve, alles te doen wat een goed regierder schuldich is te doen tot bewaernisse ende onderhoudenisse van de oude opgetimmerde huijsen dijcken ende landscape voir ons' ende voir onsen nacomelingen ende tot nut ende oirbaer van het gemeen. In oorkonden van desen brief hebben wij desen brieve oepenen beseghelt met onssen seghelen.

Actum, den 11en dach van septembris anno Domino MMIX Alburgh - Werckendam - Woudrichem

getekend door burgemeester Naterop - wethouder Luteijn - burgemeester Petter.

5 september 2009

Lezing over archeologisch onderzoek naar de hektjalk 'de Jonge Jacob'

Archeoloog Wouter Waldus houdt voor onze vereniging op donderdag 24 september vanaf 20.00 uur een lezing in de Kwinter. Waldus vertelt over zijn archeologisch onderzoek naar het scheepje 'De Jonge Jacob', dat in 1858 in de Dordtsche Kil verging. Daarbij verdronk de Werkendammer Hendrik Ritmeester, vader van schipper Joachem Ritmeester. Nel van As geeft nog een korte aanvulling op de lezing met genealogische gegevens over de familie Ritmeester.

Op 20 december 2006 wordt het achterschip van de 19e eeuwse hektjalk 'de Jonge Jacob' gelicht in de monding van de Dordtsche Kil. Het schip vergaat op 23 juli 1858. De scheepsvondst levert een schat aan informatie over de 19e eeuwse binnenvaart. Op woensdag 23 september wordt het scheepje, vanaf de loods op het Duivelseiland te Dordrecht door middel van een grote kraan in het ruim geplaatst in de LASH bak van vereniging De Binnenvaart in de Riedijkshaven te Dordrecht. Daarmee is het scheepswrak behouden voor de komende jaren, het moet nog wel geconserveerd worden. De kosten voor de lezing zijn 3 euro voor leden en 6 euro voor niet leden. Dit is inclusief een kopje koffie of thee.

5 september 2009

Andries Visserhuis nu gemeentelijk monument

Vrijdagavond 11 september 2009 heeft wethouder Luteijn - na een korte toespraak - het schildje behorend bij een gemeentelijk monument bevestigd aan het Andries Visserhuis. Zo'n 15 leden waren getuige van dit hoogtepunt. Het vloedhuis aan de Slikstraat 15 - gebouwd in 1842 - heeft al een hele geschiedenis achter de rug. Het heeft trouwens maar 'een haar' gescheeld of het Andries Visserhuis was van de kaart geveegd ... De gemeente Werkendam had in de vorige eeuw vergevorderde plannen om het in ijsselsteentjes opgetrokken vloedhuis te slopen. Gelukkig is het zover niet gekomen. Hopelijk zal het Andries Visserhuis als thuishaven van de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. en vanaf nu ook als gemeentelijk monument nog vele jaren zijn dienst bewijzen.

5 september 2009

Lezing over de vergane hektjalk van Hendrik Ritmeester (verslag)

Archeoloog Wouter Waldus - nog maar net bekomen van de schrik - is op donderdag 24 september 2009 toch aanwezig in De Kwinter in Werkendam. Op 23 september 2009 is geprobeerd het scheepswrak over te plaatsen maar is hierbij zwaar beschadigd geraakt. De teleurstelling is groot maar hij blijft positief gestemd.

In een boeiende lezing met veel beelden neemt Wouter Waldus de bijna 50 toehoorders mee in de geschiedenis van de Werkendamse hektjalk van schipper Hendrik Ritmeester. De hektjalk die in 1858 in de Dordtsche Kil nabij Willemsdorp verging.

Het hoogst uitzonderlijke gave achterschip werd op 20 december 2006 gelicht en op het Duivelseiland gestald. Daarna is er veel tijd besteed aan onderzoek. De hektjalk heeft een buitengewone zware constructie wat verband houdt met het vervoer van breuksteen. In het achterschip zijn veel spullen aangetroffen die betrekking hebben op onderhoudsmaterialen, werktuistrusting, kook- en eetgerei maar ook persoonlijke eigendommen. Het aangetroffen touw bijvoorbeeld bleek gemaakt van houtvezels en is in Nederland eerder aangetroffen in een Romeins castellum bij Valkenburg (ZH).

Een krantenbericht over het vergaan van de hektjalk is aangetroffen in de Schager Courant van 29 juli 1858. De schrijver van dit bericht moet informatie uit eerste hand hebben gehad, gezien de vele feiten die genoemd worden. De 80-jarige vader van Hendrik Ritmeester - Joachem - is hierbij verdronken en later aangespoeld bij Willemsdorp.

De naam van het schip blijft onduidelijk hoewel er twee naambordjes zijn gevonden met daarop "D.Jonge" en "Jacob". Helaas is in de scheepsregisters niets te vinden over deze naam in combinatie met schipper Ritmeester en de aangebrachte brandmerken. ^[L]_[SEP]De leefruimte in het achterschip was klein te noemen, slechts 5,5 m². Niettemin was er van alles aanwezig: een grote en een kleine bedstee, servieskasten, een dekenkist en toilet. Een stookplek ontbreekt echter.

Nel van As vertelt de aanwezigen over het geslacht Ritmeester door middel van een genealogie die met behulp van Martin Boot, Maan van Elzelingen, familie Van den Heuvel-de Rover en Govert Noorloos tot stand is gekomen. Op deze avond zijn zelfs nazaten van schipper Hendrik Ritmeester aanwezig. ^[L]_[SEP]De verdronken Joachem Ritmeester was getrouwd met Margaretha van Driel en zijn zoon Hendrik met Adriana Cornelia Kieboom. Uit de genealogische gegevens blijkt dat de familie Ritmeester door huwelijken verwant is met andere bekende Werkendamse schippersgeslachten zoals Baggerman, Van Driel, Hovestadt en Verdoorn.

Na deze boeiende lezing ontvangen Wouter Waldus en Nel van As van de aanwezigen een warm applaus. De thuisblijvers hebben veel gemist ...!

Over de geschiedenis van de hektjalk kunt u ook lezen in "Effe Lùstere" van maart 2009.

5 september 2009

Opnamen van "Verre Verwanten" in Werkendam nog steeds te zien

Voor de aflevering van het televisieprogramma Verre Verwanten die in augustus 2008 werd uitgezonden, werden eind 2007 opnamen gemaakt van wijlen burgemeester Gerardus van Houweninge (1762-1850). Deze man bestuurde het dorp Werkendam van 1810-1820 en 1829-1839. In de scènes die in Werkendam zijn opgenomen, opent de 'historische' burgemeester een school voor 'jonge jufvrouwen' op de Hoogstraat. Aan de opnames werkten enkele leden van de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a. belangeloos mee als figuranten. Gerardus van Houweninge was een voorouder van Herman en Babette van Veen.^[1] Voor de liefhebbers die deze uitzending destijds gemist hebben is hier nog het deel van de opnamen in Werkendam te zien. Veel kijkplezier!

5 oktober 2009

Bijzondere excursie naar Dordrecht op zaterdag 24 oktober a.s.

Calvijn en Werkendam. Het hoort een beetje bij elkaar. Daarom organiseert onze vereniging een excursie naar de expositie 'Calvijn & Wij' in de Grote Kerk te Dordrecht. Calvijn & Wij is de eerste overzichtstentoonstelling in Nederland over Johannes Calvijn en over het calvinisme als cultuurfenomeen. In deze onconventionele en multimediale presentatie in de Grote Kerk maakt u kennis met Calvijn en volgt u de reformator als het ware een dag in zijn leven. Thema's als tolerantie, tucht, genieten, spiritualiteit en muziek belichten Calvijns tijd, zijn leer en zijn nalatenschap; ook zijn enkele zeldzame 16de- en 17de-eeuwse uitgaven van Calvijns werk te zien. Daarnaast worden de persoon Calvijn en het begrip calvinisme ontward. Nederland heet calvinistisch te zijn, maar Calvijn zette nooit voet op Nederlandse bodem. Wat is nu echt calvinisme? Is het iets typisch Nederlands? En hoe calvinistisch zijn we eigenlijk zelf? Bij Calvijn & Wij valt het te zien en te beleven. Bron: www.calvijndordrecht.nl (niet langer beschikbaar). De excursie vindt plaats op zaterdag 24 oktober 2009. We gaan 'op weg' met het schip Friendship van Tienerfriends en genieten ondertussen van een prachtige vaartocht, hopelijk onder het genot van een warm najaarszonnetje. Met de Friendship hopen we aan te meren in de haven nabij de Grote Kerk.

Vertreklocatie: Dalm Werkendam, Hoef 15, Werkendam. Vertrektijdstip: 09:00 uur.

Kosten: € 10,00 (niet-leden: € 15,00) Aanmelding: Kees Vreeken ([keesvreeken \[at\] hotmail.com](mailto:keesvreeken[at]hotmail.com) of 06-25220094)

U krijgt de gelegenheid om de expositie te bezoeken. Ook kunt u in de omgeving van de Grote Kerk - in de historische binnenstad - uw lunch nuttigen of ergens iets gaan eten. Om 14:30 uur vertrekken we weer richting Werkendam, zodat u ruim voor het avondeten weer thuis bent. Lunchpakket meenemen. Voor een lekker warm 'bakske' wordt gezorgd! Nodig gerust vrienden of kennissen uit om mee te gaan! Wees er snel bij, er kunnen maximaal 60 mensen mee.

Zorg dat u erbij bent!

5 oktober 2009

Met de bijbelboot naar Calvijn (verslag)

Het was zaterdag vroeg uit de veren voor mensen die zich hadden ingeschreven voor de excursie 'Calvijn en wij' van de Historische Vereniging. Zoals in de uitnodiging was te lezen; Calvijn en Werkendam horen een beetje bij elkaar. Waarom werd niet uitgelegd, maar misschien was het antwoord te vinden bij de expositie in de grote kerk van Dordrecht.

Maar eerst scheepten we in op de Friendship, het schip van de stichting Tienerfriends. Ook wel eens licht spottend de 'bijbelboot' genoemd. Eigenlijk wel toepasselijk voor een bezoek aan Calvijn. Vanwege de regen was het zicht op de skyline van Werkendam wat vaag, maar binnen in het ruim was het behaaglijk warm. Zeker nadat iedereen van koffie was voorzien. Al was er nog iemand die vroeg naar de 'Institutie', het meest bekende werk van Calvijn. Om elf uur meerden we af, vlakbij de Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerke uit de 15e eeuw, maar delen van de kerk dateren al uit de 11e eeuw. Heel bijzonder zijn de koorbanken in de kerk uit de 16e eeuw met bijbelse voorstellingen, maar ook de vele grafzerken.

Maar meest bijzonder was natuurlijk de expositie over Jean Cauvin, oftewel Johannes Calvijn. De expositie werd gehouden vanwege het 500ste geboortjaar van de kerkhervormer. Soms werden bezoekers op het verkeerde been gezet. Heeft de Hollandse voorliefde voor drop iets te maken met soberheid, één van de eigenschappen die een calvinist krijgt opgeplakt. Net als zuinig, ijverig en degelijk. De commentaren op het calvinisme in de multimediale presentatie stemden soms tot nadenken, soms ontlokten ze een glimlach. De psalmen die beluisterd konden worden, klonken wel heel vertrouwd. In de kerk was eigenlijk meer dan genoeg te zien, maar ook de fototentoonstelling 'Calvijn & Ik' in 't Hof kon bekeken worden. De dichtregels 'Hoe stiekem pepermunt werd doorgegeven om 't lijden te verzachten', werden geplaatst bij een foto van de kerk van Katwijk. Het Werkendamse gezelschap was een week te vroeg voor de Calvijn modeshow van jonge (gelovige) meiden die na enkele workshops samen rokken ontwerpen, die worden tentoongesteld in een reizende expositie. Bij het inschepen voor de terugreis ontmoeten we nog een ander Werkendams gezelschap bij de Grote kerk. Klopt het dan toch dat 'Calvijn en Werkendam' een beetje bij elkaar horen? Tijdens de voorspoedige terugreis was er opnieuw koffie in het ruim. Na het afmeren stapten louter tevreden mensen van boord. Zo'n boottochtje vraagt om een herhaling in 2010.

5 november 2009

Diavoorstellingen met Thomas Westerhout

Thomas Westerhout geeft op woensdag 11 en 25 november vanaf 20.00 uur een diavond in het Andries Visserhuis (zie Contact). De dia's van oud-Werkendam worden door Westerhout uiteraard omlijst met de vele, historische verhalen die in dit dorp bewaard zijn gebleven.

Als schrijver van diverse boeken is Westerhout een kenner van die historie en weet die op smakelijke wijze te vertellen. Omdat het aantal plaatsen in het Andries Visserhuis beperkt is, moeten mensen zich vooraf per e-mail aanmelden bij het bestuur

(zie Contact) of opgeven in het Andries Visserhuis op zaterdagmorgen. Wees er snel bij, vol is vol. De kosten voor de avond zijn twee euro voor leden en drie euro voor niet leden.

5 december 2009

Dialezing over rattenvangers in de Biesbosch

Onze vereniging houdt woensdag 9 december een dialezing over de rattenvangers in de Biesbosch. Rattenvanger Jan van der Stelt en zijn collega's geven uitleg over hun werk aan de hand van beeldmateriaal en gereedschap. De avond wordt gehouden in de bibliotheek op de Gedempte Haven; aanvang 20.00 uur. Leden betalen twee euro en niet leden drie euro. De Biesbosch kent vele beroepen. Één daarvan is de rattenvanger. Maar wat doen die rattenvangers in de Biesbosch? En waarom vangen ze muskus- en beverratten? En hoe lang worden de muskus- en beverratten al bestreden? Muskusratten planten zich voort als konijnen en graven ondergrondse gangen in oevers en dijken. Om te voorkomen dat Nederland binnen de kortste keren in één grote gatenkaas verandert, wordt de muskus- en beverrat bestreden. Alleen al in de Biesbosch en het aangrenzende Land van Heusden en Altena werken vijf rattenvangers. In de waterrijke Biesbosch varen de rattenvangers uit met het scheepje de Ondatra (Latijnse naam voor muskusrat) om de ratten te bestrijden. Het werk van de rattenvangers valt nu nog onder de provincie Brabant, maar wordt in 2010 overgeheveld naar het Waterschap Rivierenland.

5 december 2009

Boeken over Meuzikken in prijs verlaagd

De boeken van Nel van As over Meuzikken in Shanghai(2000) en Meuzikken in Argentinië (2006) zijn beiden in prijs verlaagd. In beide boeken beschrijft Van As het werk van Werkendamse rijswerkers in havens en waterwerken in China en Argentinië. De naam Meuzikken verwijst naar de Werkendammers die net als meuzikken (Werkendams dialect voor muggen) overal ter wereld uitzwermen.

Het boek Meuzikken in Shanghai is afgeprijsd naar 15,95 euro. Het boek Meuzikken in Argentinië, was 29,95 euro, maar kost nu 24,95. De aanschaf van beide boeken levert ook een voordeeltje op. Samen kosten zij 35 euro.

In 2008 verscheen het boek Meuzikken bij de Zuiderzee en het IJsselmeer, het is te koop voor 29,95 euro.

Nadere informatie kun u vinden op: www.nelvanas.nl

5 december 2009

Vier nieuwe cursussen van het Streekarchief

1: Arm en rijk in cursus streekgeschiedenis. Voor de derde keer organiseert het Streekarchief in samenwerking met het Cultuurhistorisch Platform Land van Heusden en Altena de succesvolle cursus Streekgeschiedenis. Net als vorig jaar richt deze lezingenreeks zich in 2010 op één specifiek thema. Omdat de Europese Commissie 2010

heeft uitgeroepen tot het Europese Jaar van de Bestrijding van Armoede en Sociale Uitsluiting is gekozen voor het aansprekende thema: 'Rijkdom en armoede in het Land van Heusden en Altena'. In vier lezingen wordt ingegaan op de verdeling van welvaart in onze regio door de eeuwen heen, en ter afsluiting maken de cursisten kennis met een aantal relevante archiefstukken uit het depot van het Streekarchief. Periode: 13 januari-10 februari 2010. Tijdstip: woensdag, 20.00-22.00 uur. Locatie: Fort Giessen, Giessensesteeg te Giessen. Duur: vijf bijeenkomsten (plus een optionele cursus op zaterdag 16 januari naar het Noord-Brabants museum in 's-Hertogenbosch, o.l.v. Cees van Maastrigt). Kosten: € 35 (inclusief syllabus en koffie) Aanmelden tot: 8 januari 2010 via www.salha.nl

Het cursusprogramma is als volgt: 13 januari: Cees van Maastrigt - Middelen van bestaan, sociale verschillen en elitevorming in de prehistorie en vroege middeleeuwen 20 januari: Hildo van Engen - 'Tot behoef der armen'. De zorg voor minderbedeelden in het middeleeuwse Land van Heusden en Altena 27 januari: Peter W. Klein - Kanttekeningen bij vermogen en onvermogen in het Land van Heusden en Altena, 1500-1870 3 februari: Paula Jorritsma - Bestrijding van armoede en sociale uitsluiting in de negentiende en twintigste eeuw 10 februari: Ad fontes! Slotavond in het Streekarchief Land van Heusden en Altena

2: Wie was de heer des huizes? In het Streekarchief start 5 januari een cursus voor iedereen die meer wil weten over de geschiedenis van zijn of haar woning. Aanmelden tot 31 december 2009. Nadere informatie vindt u op www.salha.nl

3: Paleografie voor gevorderden. Deze cursus, die goed aansluit op de cursus Genealogie en paleografie voor beginners, is bedoeld voor gevorderde (genealogische) onderzoekers die hun paleografische vaardigheden willen vergroten. Aanmelden tot 31 december 2009. Nadere informatie vindt u op www.salha.nl

4: Genealogie voor gevorderden. Deze cursus is bedoeld voor iedereen die de cursus genealogie voor beginners heeft gevolgd, maar ook voor mensen die zelf al de nodige ervaring hebben opgedaan met genealogisch onderzoek en zo de basisbeginselen van het familieonderzoek al onder de knie hebben. Aanmelden tot 31 januari 2010. Nadere informatie vindt u op www.salha.nl